

HISTORIJAT OSNOVNE ŠKOLE "MOŠA PIJADE"

U ŽUPANJI

(Allgemeine schule - 1. Klasse - 1. Schuljahr).

1. Die Schule wurde im Jahre 1772 (1772.) gegründet. Der erste Lehrer war Herr ... (Name). Die Schule war eine allgemeine Schule für alle Kinder der Gemeinde.

2. Im Jahre 1800 wurde die Schule umgebaut. Der neue Lehrer war Herr ... (Name). Die Schule war eine allgemeine Schule für alle Kinder der Gemeinde.

3. Im Jahre 1850 wurde die Schule umgebaut. Der neue Lehrer war Herr ... (Name). Die Schule war eine allgemeine Schule für alle Kinder der Gemeinde.

4. Im Jahre 1900 wurde die Schule umgebaut. Der neue Lehrer war Herr ... (Name). Die Schule war eine allgemeine Schule für alle Kinder der Gemeinde.

5. Im Jahre 1950 wurde die Schule umgebaut. Der neue Lehrer war Herr ... (Name). Die Schule war eine allgemeine Schule für alle Kinder der Gemeinde.

6. Im Jahre 2000 wurde die Schule umgebaut. Der neue Lehrer war Herr ... (Name). Die Schule war eine allgemeine Schule für alle Kinder der Gemeinde.

7. Im Jahre 2010 wurde die Schule umgebaut. Der neue Lehrer war Herr ... (Name). Die Schule war eine allgemeine Schule für alle Kinder der Gemeinde.

ODGOVORI NA PITANJE O HISTORIJATU ŠKOLE

1.- Prema nekim predmnijevanjima početak školstva na županjskom području datira od 1764. godine. Te je godine, naime, Marija Terezija odredila da se "u svih štapskih mjestih i bataljonskih kotari otvori po jedna njemačka škola na trošak države i uz pripomoć puka" (Spomenica škole). Na čitavom području Vojne krajine otvaraju se tada njemačke škole prema poznatom Felbiegerovom školskom sistemu. Felbieger izdaje u to vrijeme "Opći školski red za njemačke normalne, glavne i trivijalne škole" (Allgemeine Schulordnung für die Normal - Haupt - und Trivialschulen).

Tada dolazi do Felbiegerove školske reforme (1773.) kao izraza prosvjetiteljskih težnji i jačanja apsolutističke države - a Vojna krajina (na čijem je području i Županja) svakako je značajna interesna sfera Habsburške apsolutističke politike.

Vjerojatnije je, međutim, da je tek naredbom Josipa II od 1780. godine u Županji otvorena prva škola i to trivijalna (dvo-razredna). Prema spomenutoj naredbi, naime, određeno je "da se u glavnih gradovi otvore glavne u u sielu satnija trivijalne škole" (Spomenica škole).

2.- Kako je Županja tada bila sjedište satnije, to se s većom vjerojatnošću može tvrditi da je, dakle, 1780. god. prvi put otpočela obuka u školi - i to u privatnoj zgradi. Nastavni jezik bio je njemački, duh nastave vojnički. O tome govore podaci u "Spomenici za obću pučku učionu u Županji" (koju je 1883. godine počeo voditi tadašnji učitelj Marko Juzbašić). Tu je zabilježeno da "stariji ljudi tvrde da je obstojala škola ovdje, koja je (nedovojbeno naredbom kralja Franje II) kao državna prenešena u Otok a kasnije u Niemce." 1799. godine je, naime, Franjo II odredio da "radi prevelikog troška svake dvie satnije imaju po jednu školu."

Ne zna se pravo kada je škola ponovo otvorena. Pisac Spomenice škole Marko Juzbašić spominje poslije 1828. godinu, kada je određeno da "podčasnici vježbaju školsku mladež u oružju," radi čega su djeca dobila drvene puške. Marko Juzbašić vidio je takvu pušku "koja bijaše slična u svem, pa i veličinom, vojničkim puškam." Radi unapređenja gospodarstva postojala su i dva školska vrta (Plantagegarten) - jedan za selom (na mjestu zadruge Matijević) a drugi na mjestu sadašnje školske zgrade br. 1.- Vrtovima je upravljao

"vještak iz seljačkog stališa" i brinuo se za presađivanje i cijepljenje voćaka. Sve do ukinuća Vojne krajine nadarena djeca su nakon uspješnog završetka trivijalne škole morala polaziti satnijsku pisarnu. "Narod i danas žali" - piše 1883. godine Marko Juzbašić - "što se je ota liopa(?) inštitucija ukičila, jer im djeca neće moći avanzirati ". Osim toga su u svrhu daljeg školovanja zadruge morale o svom trošku poslati talentirano dijete u glavnu četverorazrednu ili matematičku školu (k.k. "Regimentsschule).

3.- Danas se nastava izvodi u dvije školske zgrade (vlastite), jednokatnice, u kojima jedna od druge 350 metara².

Zgrada br. 1 građena je 1875. godine nastojanjem županjske općine; 1876. je dograđena i svečano otvorena ("...za vrijeme službovanja vrijednog učitelja Vinka Bačanića"). U prizemlju ove masivne jednokatnice izgrađene su tada 4 učionice za izvođenje nastave (nadsvočene su debelim lukovima), dok su se u I katu nalazili učiteljski stanovi (dva) - i neke školske prostorije. (Kvadratura zgrade 739 m²).

Zgrada br. 2 sagrađena je 1912. godine za potrebe općine, a 1930. god. adaptirana je za potrebe škole i u nju je smještena Građanska škola. (Broj učenika se povećavao i zgrada br. 1 postala je pretijesna da primi sve učenike Niže pučke škole i Građanske škole - (koje su do tada radile u istoj zgradi). (Kvadratura zgrade je 522 .)

Od tog vremena zgrade gotovo i nisu mijenjale svoj izgled; u unutrašnjem rasporedu vršene su tek manje izmjene.

Zgrada br. 1 ima 7 učionica (4 veće i 3 manje), pedagoški kabinet, 3 manja kabineta za smještaj učila (adaptirana prije par godina od klozeta i jednog dijela hodnika) zbornicu i dvije manje kancelarijske prostorije. U školskom dvorištu nalazi se manja prizemnica građena na brzinu za vrijeme rata. Služila je za potrebe vojske, a kasnije kao učiteljski stan. 1963. godine adaptirana je za školsku radionicu tehničkog odgoja (i podvornički stan). - Jedini novi objekt je uistinu savremena dvorana za fizički odgoj koja je u maju ~~mjesu~~ 1964. godine za Dan škole svečano otvorena. Izgrađena je na prostoru prijašnjeg školskog vrta (iza školske zgrade) na inicijativu i uz veliko zalaganje direktora škole Dragun Franje, te uz pomoć đачkih roditelja, svih mještana i općinskih, kotarskih i republičkih foruma.

Zgrada br. 2 ima 5 učionica, manju zbornicu i neke nus-prostorije te jednog sobni stan.

Već se duže vremena osjeća potreba za povećanjem školskog prostora i to iz godine u godinu postaje sve akutniji problem. Iako se od 1960. godine u ovu školu ne upisuju vanjski učenici (nakon reformirane osnovne škole) migracija stanovništva u Županju svake godine je dosta velika i broj školskih obveznika raste. Dok je 1959. škola imala 450 polaznika, ove školske godine (1964/65.) u školu je upisano 905 polaznika) Svi su učenici raspodijeljeni u 26 odjeljenja, pa prema tome kroz 10 učionica prolaze dvije smjene učenika a kroz 2 učionice i tri smjene. Jedan je dio učionica i svojom kvadraturom premalen za broj učenika u odjeljenju. U najskorije vrijeme morat će se prići ako ne izgradnji nove škole - a ono dogradnji ili montažnoj gradnji u školskom dvorištu. Ovaj problem je tim akutniji što škola nema ni potrebnih prostorija za kabinetsku nastavu a zbog dvije - odnosno tri smjene - otežan je rad i u slobodnim aktivnostima i dodatnoj nastavi. S izvjesnim poteškoćama koristi se vrijeme između dvije smjene, odnosno navečer, što je opet nepodesno zimi zbog veće udaljenosti nekih učenika (periferija).

Jedino fiskalno izvorana odgovara zahtjevima savremene nastave.

4.- U vrijeme izgradnje školske zgrade (1876.) okolica škole nije ni izdaleka ~~izgrađena~~^{bila} ovako izgrađena, iako je i tada ova lokacija predstavljala izvjestan centar. I nakon izgradnje prostor pred školskom zgradom bio je u početku neuređen, obrastao djelomično šipragom, tek je mali dio izgrađen za školski vrtić. Međutim - 1893. godine šiprag je iskrčen te zajedno s vrtićem priređen za "gombalište" na kojem su tada postavljeni i "novi gombališni aparati". Školski vrt je tada uređen iza školske zgrade i postavljen u veličini od 13,3 ara na dijelu učiteljskog vrta kojeg je uživajuće ga učiteljsko osoblje ustupilo mlađ za neku malu oštetu, koja do danas još po oblasti nije određena. U novom školskom vrtu nalazi se ~~šad~~ 369 divljaka voćaka i 404 đuda, dočim je općinarom podijeljeno 182 oplemenjenih voćaka i 175 đudova. Za obrađivanje vrta nabavljeno je novo gospodarsko oruđe". (Spomenica škole - 1893.)

Već 1894. godine zabilježeno je da se "školski vrt lijepo obrađuje. U njemu je oplemenjeno dovoljan broj voćaka naročito matiča patuljaka birana voća. Koncem školske godine bilo je u njemu

1352 divljake, 130 oplemenjenih voćaka i preko 1000 dudova. Od 8000 posadenih šljivovih koštica, niklo je oko 3000 komada, nu othranjeno je samo 400 šljiva, pošto su ostale sušom poginule." Tog ljeta načinjen je u vrtu bunar..

Na račun kamata školske zaklade 1905. godine školski prostor ograđen je željeznom ogradom (koja i danas zatvara pro- šelje zgrade).

Danas je okolica potpuno izgrađena i uređena. Škola se nalazi u najbučnijem dijelu centra, što često puta i ometa nastavu. Ispred zgrade je školsko dvorište s manjim cvjetnjakom (uz ogradu) iza škole - kojih 40 metara pruža se također školsko dvorište sve do fiskulturne dvorane. Taj prostor uređen je školske 1963/64. godine za nastavu fizičkog odgoja.

Udaljenost kuća od škole ^{bila} je prije manja nego danas. Poslijeratni razvoj Županje - naročito zadnjih desetak godina - uvjetovao je da su pod šumom i u poljima počele nicati kuće doseljenih porodica (naročito iz SR BiH) - te su stvorena i omanja periferna naselja udaljena ³3 - 4 km, iz kojih djeca pješake svakodnevno u školu. Činjenica je, međutim, da u tim novim naseljima raste i novi broj nepismenih, što za prosvjetu u Županji predstavlja priličan problem. Put do tih naselja obično je prilično loš. Pojedini roditelji intervenirali su i kod škole i kod Općine tražeći - barem u zimskim mjesecima - neko prevozno sredstvo za djecu, ali do sada taj problem nije riješen.

Škola danas nema vrta (nakon izgradnje fiskulturne dvorane). Od prvih početaka škole sve do 1963. godine postojao je uz školu i školski vrt. Dobar dio godina bio je to u glavnom voćnjak, rasadnik i cjepilnik. Poslije oslobođenja - naročito u eri školskih zadruga - služio je više kao povrtnjak i pokusno zemljište za uzgoj nekih poljoprivrednih kultura, tj. za praktičnu nastavu iz poznavanja prirode.

Školska zadruga dobio je od općine 1 k.j. zemlje (ali je zemljište nekoliko puta mijenjano). Bilo je nekoliko pokušaja uzgoja raznih poljoprivrednih kultura, a zadnjih godina sije se u glavnom kukuruz.

5.- i 6.- Kako je već spomenuto - u Županji je otvorena škola 1780. godine. Bila je to trivijalka - tj. najniži tip škole kakav je uveden Felbiegerovom školskom reformom u Austriji, a osnivane su u manjim mjestima. U toj školi izučavao se "trivij" - čitanje

pisanje i računanje (uz vjeronauk). Ova škola imala je samo 2 razreda, a jednog učitelja. Nastavni jezik bio je njemački. U ovoj školi "jasno je da su se djecu moralo dresirati kad su tuđe riječi na izust učila, mjesto da se najprije materinskom jeziku naobrazu, pa tad postepeno druge jezike uče" (M.J.).

Sve do godine 1884. nema podataka o broju učenika.

Školstvom Vojne krajine upravljalo je „naukovno dvorsko povjerenstvo“ (Studienhofcomision). Za upravu cjelokupnog krajiškog školstva bila su namještena dva školska savjetnika - jedan u Zagrebu (svećenik Sabljak), drugi u Temišvaru. Njihov prijedlog namješteni su trivijalni učitelji. O školskim poslovima izvještavali su generalkomandu. Nadzor nad školama (nastava i odgoj) bio je povjeren školskim ravnateljima, koji su bili podređeni vojnim brigadirima svake brigade.

Županja je potpadala pod brodsko okružje (od 1750.g.) (k.k. Proder Grenz Regiment), koje je bilo podčinjeno brigadi u Vinkovcima i generalkomandi u Petrovaradinu - od godine 1830. u Zagrebu.

Do godine 1833. škole je nadzirao ravnatelj Jodel, zatim Radčić Nikola, 1850. nadučitelj Hus, zatim se smjenjuje ravnatelj Antolić, pa Mihalek, Ivanuškevec i Štumpe.

1868. godine su ukinuta ravnateljska mjesta, a nadzor je bio povjeren nadučiteljima pojedine pukovnije (s obzirom na velik broj učionica).

Uzdržavanje trivijalnih učionica išlo je na teret države. Učitelje je također plaćala država - godišnje 180 for, pomoćnika 60 for-s besplatnim stanom i ogrijevom.

Godine 1807. uvršteni su trivijalni učitelji u red državnih činovnika, pa su i uniforme nosili. Imali su tad pravo i na mirovinu. Poslije je prema odredbi Franje Josipa I plaća učiteljima povišena na 240 for. a pomoćnicima na 100 for. Godine 1858. učiteljima je povišeno na 367 for. godišnje, nakon 25 godina službe na 420 for. podučitelji su imali 210 for, nadučitelji 500 for. - i nakon 10 godina službe 600 for.

Stanje pučkih učitelja bilo je žalosno kako u materijalnom pogledu, tako i u pogledu naobrazbe. Za općinske učitelje namješteni su obično isluženi podčasnici. Da bi ti ljudi dobili barem najosnovnije potrebne upute, ravnatelj Jodel otvorio je u Vinkovcima 1822. godine tromjesečni tečaj koji se održavao sve do 1863. g. 1841. otvoreni su takovi šestomjesečni tečajevi u Rakovici i Nitro-

vici, a godine 1853. produženi su na 2 godine.

Kasnije su otvoreni pedagoški tečajevi u Bjelovaru i Petrinji. Svaki polaznik tečaja morao je završiti 4 razreda glavne učionice i polagati "primateljni ispit". Uz realne predmete učio se i neki "Methodenbuch".

U svrhu daljnje naobrazbe školski ravnatelji davali su svake godine određene teme koje su učitelji morali izraditi.

Da netko postane trivijalnim učiteljem, morao se podvrgnuti posebnom ispitu. Pitanja za ove ispite dolazila su iz Beča, zapečaćena, i tek se pred ispitnim povjereništvom otvarala. Rezultati ispita slali su se i opet zapečaćeni u Beč na ocjenjivanje.

Položaj trivijalnih učitelja bio je nešto povoljniji, a seoskih učitelja vrlo slab. Do 1837. godine morali su čuvati i noćnu stražu s ostalim seljacima. Inače su bili oslobođeni vojničke dužnosti sve do 1871. godine. Općinske (seoske) učitelje birali su seoske starješine a potvrđivalo ih je pukovnijsko zapovjedništvo. S takvim učiteljima općina je sklapala ugovore i plaćala ih. Kada i koliki su bili prekići u radu škole u Županji u to vrijeme, ne zna se.

Poznato je, međutim, da je 1831. godine otvorena, početna škola - dvorazredna (dječja) u privatnoj kući Dure Čušića, koji je bio i prvi učitelj te škole (3 godine). Zamijenio ga je Josip Mikolčić (Josip Mikolčić), zanatlija.

Godine 1836. ova škola postaje "deutsch Gemeindeschule" (njemačka općinska škola). Od godine 1836. do 1876. škola se nalazi u građi općinskog ureda, kada je sagrađena sadašnja školska zgrada. Iz tog vremena spominje se vrijedan učitelj Ivan Popolković s plaćom od 72 for. godišnje; zbog marljivosti i predanosti školskom radu plaća mu je povišena na 180 for. godišnje. Njegov nasljednik Mijo Riesel bio je najobrazovaniji (1840.) Svršio je gimnaziju i filologiju "ali valjda radi kakove nesreće mora se posvetiti pučkom učiteljstvu." - Kasnije je postao "pravi profesor" na vinkovačkoj Gimnaziji.

Pojedini učitelji službovali su u Županji relativno kratko vrijeme (2 - 5 godina) ali su ta u glavnom bili sve vrijedni, ugledni i poštovani ljudi "zauzeti sa svoje sveto zvanje". Županijska općina je cijnila njihov rad, povišavala im plaću i dijelila potpore "pa se za to natjecahu i vrjedniji učitelji".

mnogi od tadašnjih učitelja postajali su brzo trivijalnim učiteljima ili učiteljima i ravnateljima građanskih škola.

Za vrijeme službovanja Vinka Bačani-a (1871. - 1881.) sagrađena je današnja školska zgrada (1876.).

1883. godine dolazi iz Cerne za učitelja Marko Juzbašić, koji počinje voditi Spomenicu škole.

Godine 1873. otvorena je i djevojačka učiona (dječjačka je otvorena 1831.) u privatnoj kući zadruge Galentović. Prva učiteljica bila je Antonija Klebec.

Iako je 1876. godine otvorena i nova školska zgrada, to se već 1877. obje učione (dječjačka i djevojačka) smještaju u vlastitu školsku zgradu.

1886. godine obje učione spojene su u „obospolnu četverorazrednu učionu“ (dozvolom Visoke kr. zem. vlade o. z. b. i m.).

Za upravitelja je postavljen Marko Juzbašić. Na školi tada rade 4 učitelja.

Školstvo Vojne krajine doživljava izvjesnu prekretnicu 1871. godine kada su izašli novi školski propisi i učevna osnova. Ti propisi išli su u prilog poboljšanja obuke, a i u prilog boljeg materijalnog stanja učitelja. Plaće učitelja povišene su na 500, 450, 400 i 350 for. Ravnajući učitelj na četverorazrednoj školi dobiva doplatu 100 for.

Od te godine održavaju se i učiteljske skupštine (1877. održana okružna učiteljska skupština broetskog okružja u Županji). Broj školskih obveznika zabilježen je prvi put školske 1884/85. godine - 146 dječaka i 130 djev. (276). Polaznika po razredima bilo je:

I razred	61 dječaka	54 dj.
II "	40 "	36
III "	16 "	16
IV "	19 "	16

svega 136 " 122 dj. = 258 učenika (18 nepolaznika)

U učiteljskoj knjižnici bilo je te godine 276 kom. knjiga a u učeničkoj 37.-

Prema krajiškim školskim propisima djeca su bila obavezna da 6 godina idu u školu i to I razred dvije godine (kasnije jednu) II i III razred po jednu i IV razred dvije godine.

Školski praznici trajali su 6 tjedana - a onda su produženi na 8.

1. IX 1886. godine prestala je uprava okružnog upraviteljstva - školski spisi i školske blagajne predani su županjskoj oblasti u Vukovaru.

(Do svih tih promjena dolazi 1886. godine - nakon pripojenja Vojne krajine - hrv. slavonske sa građanskom Hrv. i Slavonijom).

1888. izdan je zajednički školski zakon. Pučke škole podijeljene su na niže i više (prije na pučke i građanske). Tim zakonom ispušten je i njemački jezik kao obavezan predmet.

Plaće učitelja su tada izjednačene: temeljna plaća 400 for. i stanarina te petogodišnji doplatak od 50 for. "Majestani" učitelji dobivaju 25 for. mjesečno nagrade i 5 for. stanarine (prije 17 + 5 for.).

1891. godine dotadašnji "mjestni školski nadzornik župnik g. Stjepan Serkulj podnio je ostavku, na što je odredbom kr. župan. oblasti u Vukovaru imenovan mj. škol.nadz. Dragutin Čeranić, posjednik".

Školske 1891/92. godine spominje se OPETOVNICA, koju su pohađali dječaci i djevojčice nakon završena 4 razreda pučke škole - i to 2 puta tjedno. Te godine opetovnicu je pohađalo 80 učenika (zakodnevnu 259).

Odredbom od 30. lipnja 1895. godine br. 7632 dolazi do promjene u uređenju pučkih škola, te je tada u Županji ustrojena Viša pučka škola realnog smjera (petogodišnja). U V razred upisano je 54 učenika (svi koji su IV razred prve ili druge godine završili s pozitivnim uspjehom). Učenici s negativnim uspjehom upisani su u opetovnicu.

Odredbom Visoke kr. zem. vlade od 19. VIII 1896. br. 1039 otvoren je i VI razred Više pučke škole realnog smjera (21 učenik). Školske godine 1896/97. u svih šest razreda bilo je 451 obveznik, a polazilo je samo 277. Opetovnicu je polazilo 47 učenika.

U školi je radilo 7 učitelja (zajedno s upraviteljem).

Prostorije za V i VI razred preuređene su u I katu od učiteljskog stana.

Prvih godina iza otvorenja V i VI razreda sveviše učenika polazi više razrede, a manje opetovnicu. Međutim, od 1907. situacija se mijenja. Sve je manji broj učenika u višim razredima, naročito u VI, a sve je veći broj u opetovnici.

Zaključkom "općin. zastupstva" u Županji osnovana je 25. IX 1912. godine pri ovoj školi i "šegrtska škola" - u kojoj je nastavni rad započeo 1. X 1912. godine.

Školske god. 1912/13. u školu je bilo upisano:

I	razred	100	učenika
II	"	74	"
III	"	59	"
IV	"	50	" = 283; u opetovnicu 52 učenika
V	"	27	"
VI	"	9	" = 36 (u više razrede)

Školska godina 1914/15. (početak rata)

1914-15. u niže razrede upisano je 269 učenika (I r. 79, II r. 60, III r. 75, IV r. 45), a u dva više razreda 47 učenika.

Odmah na početku rata obustavljen je rad u opetovnici i šegrtskoj školi.

Broj učenika - upisanih - za vrijeme rata ne varira mnogo, ali je polazak neredovit i završnim ispitima prisustvuje mali broj učenika.

Škol. god. 1918/19. (svršetak rata) u niže razrede upisano je 262 učenika (I r. 89, II r. 85, III r. 49, IV r. 39) a u više razrede 93 učenika (V r. 25, VI r. 24, VII r. 17, VIII r. 27). Naime, u toku 1917. i 1918. godine šestorazredna škola proširuje se u sedmorazrednu, odnosno osmorazrednu školu. Ovo proširenje uslijedilo je nakon zaključka Općinskog poglavarstva i predstavke ravnatelja škole Vj. Tegla, koji je obrazložio potrebu proširenja s obzirom na potrebne same Županje, Bošnjaka i okolice. Visoka vlada odobrila je i usvojila predstavku i naredbom od 2. VIII 1917. br. 18641 dozvolila da se Viša pučka škola realnog smjera u Županji "ekusa radi" proširi na VII i VIII razred. U tu svrhu preuređen je učiteljski stan u školskoj zgradi u dvije učionice i kabinet.

Dok je u nižim razredima broj učitelja zadovoljavao, u višim razredima u početku rade samo ravnatelj škole i 2 učitelja uz pripomoć učitelja niže pučke škole. Nastavni predmeti i sati su donekle reducirani. Još okom godine dolazi do uređivanja nastavnog kadra (3 učitelja i ravnatelj) i u višim razredima. Ističe se i preopterećenost nastavnika (29 s. tjedno), naročito ravnatelja koji ima 16 sati redovne nastave i vodi sve poslove niže i više pučke škole te šegrtske škole.

U rujnu 1919. godine uz Višu pučku školu otvoren je jednogodišnji trgovački tečaj koji pohađa 14 opsolvenata V.p.š. koji nisu mogli nastaviti školovanje.

U godinama poslije rata dolazi do velike skupoće i učiteljstvo dobiva doplatek od 22 d dnevno "da može nekako preživjeti ova teška vremena" (1920.).

U tim poslijeratnim godinama škola u nekoliko navrata organizira priredbe u korist Jugoslavenske matice pod parolom: "Pomozite djeci zarobljene Istre i Primorja".

1923. godine razdijeljene su uprave niže i više pučke škole nakon višegodišnjeg traženja učitelja Cvjetka Romića. (Rješenje Pokr. uprave, Odjeljenje za prosvjetu i vjeru od 20. VII 1923. br. 22723.)

1924. godine sve više pučke škole dobivaju naziv Državne građanske škole. Te godine u Građansku školu upisano je: I r. 47, II r. 31, III r. 16 i IV r. 19 učenika = 113. - Od tada u Spomenici škole više nema podataka o nižoj pučkoj školi. Broj učenika upisanih u ovu školu u vremenu do II sv. rata varira između 69 i 130. 1936/37. šk.god. upisalo se jedva 69 učenika - a onda broj upisanih učenika raste svake godine pa je 1940/41. upisano 120.-

1931. godine Građanska škola dobiva posebnu zgradu. U tu svrhu preuređena je zgrada općine za potrebe škole. Uoči II svj. rata u Građansku školu upisana su 104 učenika. 1939/40. na školi je radilo 6 nastavnika a slijedeće šk.god. 7 - zapravo 1 više. Međutim - nije bilo stručnjaka za fiziku i kemiju otkako je umirovljena nastavnica Bačić Marija, koja je na školi službovala 21 godinu (od 13. IX 1918. do 17. III 1940.) i zadnje 4 godine bila upravitelj (v.d. Na školi predaje i pouku iz poljovredne kotarski agronom, ali je nastava tog predmeta manjkava jer nema školskog vrta.

U vrijeme II svj. rata dolazi svake godine do povećanja broja učenika u Građanskoj školi. 1942/43. škola formira dva odjeljenja I razreda (39 + 36 učenika), a sva četiri razreda ukupno 149 učenika.

1943./44. godine upisano je ukupno 192 učenika, koji su raspoređeni u 6 odjeljenja, a šk. god. 1944/45. čak 254 učenika, ali je razrednim polugodišnjim ispitima od 1. - 25. III 1945. g. (koji su održavani zbog neredovne nastave) pristupilo samo 202. U to vrijeme odile su se već zadnje ogorčene borbe, učestale su pucnjave i manji napadi iz zraka, pa su se zato i javile poteškoće s ispitivanjem kao i nedolazak učenika na ispite.

(O školi za vrijeme II svj. rata vidi opširniji prikaz pod br. 11!)
13. travnja 1945. zadnja pucnjava i zadnji napadaj iz zraka donijeli su nakon 4 godine mir i slobodu. U noći istoga dana ulaze u Županju prve čete Jugoslavenske armije. Ubrzo prosvjetni radnici zajedno s učenicima organiziraju rad na čišćenju i uređenju školskih zgrada i njihove okolice. Upravu preuzima nastavnik Slavko Vincenc prema usmenom naređenju kot. referenta drugarice Tane (Terezije) Verić.

Od 16. V do 1. VI 1945. prosvjetni radnici nalaze se na pedagoško-političkom kursu u Čačjeku.

Dješenjem Oblasnog MCC-e za Slavoniju u Osijeku od 1. VI 1945. br. 538 postavljen je za privremenog upravitelja Miša gimnazije u Županji Josip Grečl, koji nastupa dužnost 5. VI 1945. Istog dana dolaze prosvjetnog ođjela Okružnog MCC-e drugarica Zoja Valujeva održava sjednicu nastavničkog zbora i daje direktive za rad. Trebalo je započeti s radom, ali je najveći problem predstavljao školski namještaj jer je stari bio popaljen i raznesen. Bujbnjar je po mjestu pozivao da narod vrati namještaj. Ono što se našlo bilo je veoma ružičano. Nastavnički zbor s upraviteljem broji 5 članova.

9. VI 1945. počeo je rad s učenicima a 11. VI redovna školska obuka u novoj Jugoslaviji. Učenici donose od kuće stolice, klupice i daske kako bi mogli u školi sjediti. U nižu gimnaziju upisan je 201 učenik (I - 68, II - 68, III - 37, IV - 27 učenika).

7. VII 45. počeo je tečaj hrvatskog jezika za nastavnike koji traje do kraja šk. god. (15. IX 45.). 30. i 31. VII formirana je u školi organizacija pionira i srednjoškolske omladine.

4. VIII osnovana je Podružnica sindikata prosvjetnih radnika u Županji.

30. rujna 1945. završena je prva školska godina u oslobođenoj Županji.

Šk. god. 1945/46. u školu je upisano 230 učenika, a 46/47. 217.

Sukladno ministarstvu prosvjete NRH u Zagrebu u rujnu 1948. osnovna škola i Miša gimnazija spojene su u Sedmogođišnju školu. Broj polaznika 1948/49. šk. god. je sljedeći: I-174, II-100, III-90, IV-84, V-155, VI-120, VII-75. Svega 757 učenika. Osim djece iz Županije u više razreda upisuju se i sve više djece iz okolnih mjesta (kao što su se upisivali nekoć i u Višu pučku školu, odnosno Građansku školu i Mišu gimnaziju - samo u manjoj mjeri).

Od šk. 1948/49. god. Spomenica škole se za dalje vrijeme (do 1960.) ne vođi, pa će i podaci biti manjkavi.

Novom reformom 1954. godine od Sedmogodišnje škole formira se Osmogodišnja škola A-tipa. Priliv djece iz okolnih mjesta je velik jer iz svojih škola B-tipa teče nastavljaju daljnje školovanje. Javlja se i potreba da se taj priliv vanjskih učenika u izvjesnoj mjeri sakoči jer postojeći školski prostor ne može primiti toliko broj učenika.

Godine 1959. četverogodišnja osnovna škola u tvorničkom naselju Bečarane prerasta u Osmogodišnju školu pa se time ova škola ponovno razbire, jer cijela dva viša odjeljenja prelaze na Bečaranu.

Novom reformom škola izjednačuju se sve osmogodišnje i tada se u Županji formira Osnovna škola "Moša Pijade" (1959. godine)

Ove školske godine-1964/65. - u školu je upisano 975 učenika koji su raspoređeni u 26 odjeljenja. U školi radi 30 nastavnika zajedno s direktorom.

7. i 8.- "ema sumnj" da je i ova škola u svom dugogodišnjem razvoju imala više prosvjetnih radnika koji su svojim nesebičnim zalaganjem i predanim radom mnogo učinili kako za samu školu, tako i za kulturno prosvjetni život u mjestu.

Od starijih tu je na prvom mjestu Rajat Stojanović, istaknuti učitelj i pisac XIX st. Na ovoj školi službovao je kraće vrijeme 40. tih godina XIX st.

Vidnije mjesto zauzimao je i Josip Ćipuš "ispitani učitelj Više pučke škole". Djelovao je na ovoj školi 18 godina (8. XII 1898. - 14. V 1916.) "Okretan, polatan, svestrano spreman bio je za svojih 18 godina dužav svakog društvenog pokreta u ovom mjestu" "Maran kao pčela ljubav n kao rijetko tko, ulijevao je u duša članova učiteljskog zbora poštovanje prema radu a ljubav k slozi i susretljivosti, te je rijetko kada zabrujala pod njegovom upravom u srcima učiteljskog zbora disharmonična žica." (Spomenica škole 1916. - M. Vrabec)

Dugogodišnji ravnajući učitelj Pučke škole u Županji Cvjetko Romić (u školi radio od 1909. g.) zaslužan je za razvoj školskog vrta. Posebnu pažnju posvećivao je uzgoju voćaka - od koštica do cijepljenja, ubiranja i spremanja žrelih pločova. Pri završetku školovanja učenici su često oplemenjene mladice nosili svojim kućama. Druga njegova velika strast bila je glazba. U njegovo vrijeme dosta su česte školske priredbe, a najvrstniji su bio muzičke tačke. U

tom smislu djeluje i među narodom te formira poznato pjevačko društvo "TOMISLAV" koje za svoje vrlo kvalitetne izvedbe dobiva * priznanja u Zagrebu. "Tomislav" je dugo godina sa svojim dirigentom C. Romićem bio glavni nosilac svih kulturnih manifestacija u mjestu. Umro je 1952. godine.

(Epitaf na nadgrobnom spomeniku:

"Učitelj u školi revan bio,
pjesmom u narodu svijest birio.
Glazba, voćke, lov i pčele
-glas mu zemljom p onijele
.....)

Poslije oslobođenja na školi djeluje kao nastavnik i jedno vrijeme upravitelj prof. Stj. Gruber, sada kustos Muzeja u Županji. Prvi započinje širu akciju za otvaranje Gimnazije u Županji i u tom smislu piše i šalje predstavlke na više forume. Njegovo djelo je i Županijski muzej, kojemu se posebno posvetio nakon penzioniranja. Školske godine 1953./54. na ovoj školi djeluje kao upravitelj prof. Martin Robotić, poznati pedagog i pisac, koji je 1919. završio VIII razred Više pučke škole u Županji. Zajedno s Gut Štefanijom, tadašnjim prosvjetnim inspektorom nastavlja akciju za otvaranje gimnazije te šk. 1954/55. god. postaje njezinim direktorom, koju dužnost i danas vrši.

U godinama poslije oslobođenja (od 1950.) vidnije zasluge za razvoj školstva u Županji (kao i u cijelom bivšem županjskom kotaru) ima Gut Štefanić, višegodišnji prosvjetni inspektor, sada ^{nastavnik} pedagoški savjetnik. Školi najviše pomaže u vrijeme reforme školstva pri prerastanju sedmogodišnjih škola u osmogodišnje. Njezinim zalaganjem škola dobiva malu razglasnu stanicu (1956. godine). U to vrijeme aktivan je učesnik i organizator mnogih kulturno-prosvjetnih manifestacija u mjestu.

Dragun Franjo, direktor škole od 1960. (4 godina bio učitelj ove škole) svojim pedagoškim taktom i organizacionim sposobnostima u suradnji s nastavničkim zborom i organima društvenog upravljanja sve više podiže ugled škole u mjestu i okolici. Najvišnja mu je zasluga u ovo kratko vrijeme izgradnja fiskulturne dvorane. Završio ovog objekta niknula je u vrijeme kad škola nije imala materijalnih sredstava da je i realizira. Na masovnom roditeljskom sastanku roditelji prihvaćaju ovu ideju i obećaju materijalnu pomoć.

Skromna zambao proširuje se i nakon dvije godine upornog rada i zalaganja savremeni fiskulturni objekt svečano je otvoren (25. maja 1964.). *Danas je Fr. Drogun. savremeni poslanik u izvanredno kulturno višiću.*

Od učenika koji su u vremenu između dva rata završili Građansku školu u Županji dvojica se danas bave književnim radom - i to: Ivo Balentović (završio ovu školu 1928. god.) i Ferdo Bačić, češći pisac (završio ovu školu 1931. god.).

rođenja Jana Amosa Komenskog. Za zbornicu nabavljena slika ovog značajnog pedagoga.

Uredbom od 15. IV 1893. br. 1647 " odredila je visoka kr. zem. vlada odjel za unutrašnje poslove, da se u Županji ustroji postaja za motrenje oborina, te je dotični ambrometar dala smjestiti u učiteljskom vrtu, a opažanja povjerila ravnatelju učitelju Fr. Dolovčaku, koji je taj rad započeo 1. srpnja 1893. godine.

"Dne 6. listopada 1901. otvorena je u Županji ambrometrijska stanična postaja drugog reda, istu je uređio predstojnik zagrebačkoga opservatorija prof. Dr. Andrija Mohorovičić, a zapažanja je preuzeo ovdašnji ravnatelj niže i više pučke škole Jakov Pavelić uz godišnju nagradu od 100 k."

19. VI 1902. posjetio je ovdašnju školu predstojnik odjela kr. vl. za bogoštovlje i nastavu Armin Pavić u pratnji kr. zem. škol. nadzornika Josipa Stipetića i županjsk. škol. nadzornika Ivana Štengla i Gliša Vojnovića. "Prisvjetli gospodin bio je od naroda svečano dočekan a u školi glade napretka i čistoće potpunoma zadovoljan."

1915. za vrijeme školskih praznika pojavila se kolera od koje je umrlo 5 učenika.

Od 18. X do 18. XI 1918. obustavljena nastava "radi pošasne bolesti t. zv. "spanjolske influence" od koje je " palo žrtvom mnogo osoba i školske djeca."

16. IX 1923. školu posjetio čakovački biskup Akšamović upisavši u Spomenicu škole devizu: "Najbogatost i znanje budi nam zvanje."

Skromna zambao proširuje se i nakon dvije godine upornog rada i zalaganja savremeni faskulturni objekt svečano je otvoren (25. maja 1964.). *Danas je Fr. Dragun, savski poslanik u Zagrebu, kutur. vijest.*

9.- Jedan od prvih značajnijih događaja u razvoju županjskog školstva nakon svečanog otvorenja nove školske zgrade 1876.g. je održavanje "okružno učiteljske škupštine broskog okružja u Županji." (1877. g.) "Općina je učiteljem dala bezplatan stan".

1888. godine "Njegova preuzvišenost ban kraljevine Hrvatske i Slavonije Khuen Hedervary posjetila je ovu općinu pa i učione u pratnji presviet. g. Stankovića predst. nut. odjela, velikog župana Brvina Chacha i podžupana Dr. Gjurića." Nakon svečanog dočeka u školi učenici IV razreda otpjevaše "carevku" a potom je na želju KJ. pr. izpitivao Juzbašić jecu iz zemljopisa i povijesti.

1892. g. (28. III) poslavljen je na školi 300 godišnjica rođenja Jana Amosa Komenskog. Za zbornicu nabavljena slika ovog značajnog pedagoga.

Karedbom od 15. IV 1893. br. 1647 "odredila je visoka kr. zem. vlada odjel za unutrašnje poslove, da se u Županji ustroji postaja za motrenje oborina, te je dotični ambrometar dala smjestiti u učiteljskom vrtu, a opažanja povjerila ravnatelju učitelju Fr. Dolovčaku, koji je taj rad započeo 1. srpnja 1893. godine.

"Dne 6. listopada 1901. otvorena je u Županji ambrometrijska ~~stanična~~ postaja drugog reda, istu je uređio predstojnik zagrebačkoga opservatorija prof. Dr. Andrija Mohorovičić, a zapažanja je preuzeo ovdašnji ravnatelj niže i više pučke škole Jakov Pavelić uz godišnju nagradu od 100 k."

19. VI 1902. posjetio je ovdašnju školu predstojnik odjela kr. vl. za bogoštovlje i nastavu Armin Pavić u pratnji kr. zem. škol. nadzornika Josipa Stipetića i županjskog škol. nadzornika Ivana Štengla i Eliše Vojnovića. "Pr. svetli gospodin bio je od naroda svečano dočekan a u školi glede napretka i čistoće potpunoma zadovoljan."

1915. za vrijeme školskih praznika pojavila se kolera od koje je umrlo 5 učenika.

Od 18. X do 18. XI 1913. obustavljena nastava "radi pošasne bole ti t. zv. "špajolske influence" od koje je "palo žrtvom mnogo osoba i "kolike djeca."

10. IX 1923. školu posjetio šakovački biskup Akšamović upisavši u Spomenicu škole devizu: "Nrijepost i znanje budi nam zvanje."

1924. godine izložba učeničkih radova Građanske škole u Beogradu (22. - 30. lipnja) na kojoj je zastupana i županjska škola.

14. II 1930. školu posjetio ban Drinske banovine V.M. Popović.

30. i 31. srpnja 1945. godine na školi formirana organizacija pionira i srednjoškolske omladine.

4. VIII 1945. osnovana podružnica Sindikata prosvjetnih radnika u Županji.

1961 g. otkrivena Spomen - ploča Moši Pijadi, čije ime nosi škola.

25. V 1961. prvi put proslavljen Dan škole.

25. V 1964. na Dan škole svečano otvorena nova fiskulturna dvorana.

10.- Već prvi burni dani 1914. godine imaju većih posljedica na školstvo u Županji. Uđmah u kolovozu u Županju dolazi prva vojnička uprava (Etappenkomanda) koja je smještena u zgradi Općinskog poglavarstva a školska zgrada namijenjena je za vojnu bolnicu (Marodenhaus). Dan i noć prolazila je vojska prema Orašju i Brčkom, vojačili su se konji i primala razna davanja (ratna). Pri prolazu vojske škola se napunila bolesnim vojnicima. Tada se u Županji formira društvo Crvenog križa (predsjednik Vl. Malvić, sudac, tajnik J. Šipuš, ravnatelj škole, blagajnik Fr. Kaspět, kapelan), koje se prvenstveno brine za uređenje bolnice u školi.

Posljedica svega bila je da škola nije mogla početi na vrijeme jer se nisu mogle pronaći ni druge slobodne prostorije. Zato su učitelji ove škole razasli većinom u druga mjesta na zadane, a ravnatelj J. Šipuš i učiteljica Zora Bertić dodijeljeni su na rad bolnici Crvenog križa u Županji. U vojsku su mobilizirani učitelji Nikola Vrebec i Franjo Katić. Ženska školska mladež bila je za to vrijeme organizirana na izradi manjih zbirki odjevnih predmeta za vojsku (kape, šalove, rukavice, čokoljenice).

Početkom prosinca 1914. uređuju se školske prostorije u zgradama Kr. kot. suda i Opć. poglavarstva i šk. godina počinje 12. prosinca 1914. Naredbom Odjela za bogoštovlje i nastavu polugodište je produženo do kraja ožujka a šk. godina završava redovno u lipnju. Prema naredbi Kr. zem. vlade Odjel za bogoštov. i nastavu od 13. XI 1914. br. 28932 organizirano je među učenicima prikupljanje tzv. "božićnice" za vojnike. Svaki darovatelj dobiva od vojnog ministarstva Spomen list. Tokom 1915. godine sakupljali su

učenici za ratne svrhe kovne predmete, vreće za pšjesak i knjige (lekt. za ranjen.). Osim rada u školi učiteljstvo je u to vrijeme sudjelovalo u organizaciji poljođjelskih radova (Naredba od 26. II 1915. br. 6996). U vrijeme I svjetskog rata učitelji su često - kao i učenici - angažirani izvan škole poslovima u ratne svrhe (npr. prikupljanje ratnog zajma).

Opetovnica i Megritska škola obustavljaju rad (Naredba od 28. VIII 1914. br. 21997) s obrazloženjem ~~xxx~~ da stariji učenici trebaju pomoći majkama u poljođjel. radovima.

U to vrijeme ukida se učenje ćirilice u čisto hrvatskim školama (Naredba od 3. X 1914. br. 25326).

Tada dolazi i do materijalnog poboljšanja odnosno boljeg sređenja učitelj. plaća. 1. siječnja 1915. stupana^{na} "Zakon od 6. kolovoza 1914. " o uređenju beriva javnih pučkih i stručnih škola te "Zakon od 5. kolovoza 1914." o opskrbi zemalj. namještika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji, njihovih udovica i siročadi, koji se, nažalost, nije odnosio na učitelje nižih pučkih škola. Međutim, uslijed ratnih neprilika sve je više rasla skupocina. Učitelji viših pučkih škola dobivaju doplatu - 200 k godišnje po čjetetu, a kasnije i ratni doplatu. Dolazak škole za vrijeme I svj. rata vrlo je neredovit. "Završnim ispitima na kraju škol. godine pristupa vrlo mali broj učenika.

11.- školska godina 1940/41. otpočela je normalno s radom. Ipak su roditeljska strahovanja i predmnijevanja opasnosti skorog rata omela planiranu đачku ekskurziju u Zagreb i na Plitvice još u svibnju 1940.

1941. u punom jeku bilo je uvježbavanje programa za đачku priredbu, koja se imala održati 11. svibnja, ali nije nikad bila održana.

6. IV 1941. buknuo je rat, a već 7. IV obustavljena je nastava i te škol. godine nije više započela. Prvih dana u školi se nastanilo 10-tak jugoslaven. vojnika. 10. IV proglašena je NDH.

Da učenicima ipak ne bi propala škol. godina "endehazijske" vlasti, daje 13. i 20. lipnja učenicima spomen - svjedodžbe s pravom prijava u viši razred, odnosno sa svim pravima završnog ispita za IV razred. Negativne ocjene svedene su na najnižu pozitivnu ocjenu, poim kod učenika sa 4 i više slabih ocjena - kojima je omogućeno polaganje popravnog ispita (samo 2 uč.).

Školski prostor je u to vrijeme skućen samo na I kat jer

jer općina uzima za svoje potrebe prizemlje. Školi mnogo toga nedostaje. Ččila se nisu bavljala već niz godina jer nije bilo materijalnih sredstava. Još 1938. godine građanske škole ostavljene su na teret općinama. Pisac spomenice škole iz toga vremena ovo jadno stanje obrazlaže i time što su unazad par godina na školi bili upravitelji Grnogorac pa Slovenac, koji nisu toliko marili za unapređenje škole u Županji. Urim toga svaljuje krivnju i na općinski upravu u kojoj su od 1936. godine "sve sami seljaci" uvjereni u svoju "autohtonu seljačku kulturu koju škole kvare" te se često čuje refren o "pokvarenoj gospodi". 1940. godine pri komesaciji školi su dodijeljena 4 jutra zemlje s namjerom za neku buduću poljoprivrednu školu. Općina je zemlju prisvojila bez pitanja i dala u zakup nekom seljaku. Činjenica je, međutim, da to zemljište u školi nije služilo svojoj svrsi ^{budući da} jer se honorarni nastavnik iz poljoprivrede (općin. agronom) nije mogao dovoljno angažirati jer je bio zauzet drugim poslovima. Ugled škole tih godina nastojao se povratiti javnim priredbama i izletima. U rujnu 1941. godine u školskim prostorijama smješteni su Slovenci izbjeglice te nastava šk. god. 1941/42. počinje 29. rujna. Upisano je svega 130 učenika, a na kraju šk. god. bilo ih je svega 117. 22. lipnja 1942. ukinut je završni ispit u IV razredu Građanske škole. Broj upisanih u slijedećim ratnim godinama stalno raste.

U travnju 1942. škola ponovo dobiva zemljište (4 lj. za praktičnu obuku iz poljoprivrede ("kataru Oblice")) ali se ono 1943. ponovo oduzima prilikom građenja tvornice sladora. U kolovozu 1943. školi je "za privremenu uporabu" dodijeljeno zemljište općin. dvorišta, koje je podeseo "za školsko pokušalište."

Djeca i roditelji sve se više upućuju kamo mogu učenici poslije završene Građanske škole. Posebno se preporuča da ih što više ostaje u poljoprivredi na svom seljačkom posjedu.

U toku rata postaje sve kritičniji problem školskog prostora. 1943. i ono malo školskih prostorija zauzela je vojska i škole dobiva samo jednu učionicu u zgradi Kot. suda, ali je ubrzo i ona oduzeta za potrebe vojske. Nad škole je potpuno obustavljen. 3. XII 1943. nastava opet započinje u dvije gostioničke sobe "hotela Vojšč" te svako odjeljenje ima 2 puta tjedno nastavu (6 odj. - 192 učenika). Nastava je skraćena, pojedini predmeti se uopće ne predaje - i to:

u I razredu pisanje, pjevanje, tjelovježba, ručni rad,

u II razredu osim ovih predmeta nema još crisanja
u III i IV razredu izostavljeno je još i knjigovodstvo,
učenstvo i nauka o zdravlju. Nastava je potpuno verbalna jer
su nastavna sredstva ostala u školskim prostorijama. U početku
1944/45. godine rad je još više otežan zbog češćih zračnih uzbu-
na a 4. X 1944. prestaje svaki rad jer je i te gostioničke pros-
torije zauzela vojaka. Školska arhiva premijeta je u stan nastav-
nice Ronić Emilije, Ševska cesta 9 - kao i učila. Drugi inventar
razbijen je po sućkim sobama i tavanu. Da učenicima ipak ne
bi propala školska godina, dugo podočnja nastavnica ove škole okup-
lje učenike grupno u ovom stanu (nalazi se na periferiji i ima
dobar podrum za sklonište) i daje im upute za rad. Od 1. do 25. III
1945. održavani su polugodišnji ispiti, ali je i to onda zapelo
zbog već češćih savršanih borbi - tako da su od 254 učenika ispi-
tu pristupilo samo 202.

I zgrada br. 4 (pučka škola) služila je za vrijeme rata
u vojne svrhe. U njoj su bili smješteni njemački vojnici (gestapov
nastava se izvođila u drugim zgradama i prostorijama.

Među prosvjetnim radnicima u Šupanji bilo je naprednih
ljudi, na primjer. 1944. uhapšeni su prof. Stjepan Gruber i Slav-
ko Vinocenc te su nekoliko mjeseci proveli u Vinkovcima u zatvoru.
U to vrijeme uhapšen je i učitelj Đuro Bašić. Upravo kad je nakon
nekoliko mjeseci pušten iz Vinkovačkog zatvora, bilo je veliko
bambaziranje Vinkovaca. Đuro Bašić poginuo je tom prilikom na-
leto od samog zatvora.

12.- Opremljenost škole namjštajem i učilima je dobra,
ali Vojnom i sahtjeve savremene nastave ne zadovoljava potpuno.
Zbog desetak godina učinilo se nešto više na izmjeni veoma dot-
rajalnog namjštaja. Nekoliko učionica opremljeno je solidno i sav-
remeno, dok drugi dio još uvijek čeka na izmjenu (5 dotrajalih
učionica). Iako postoje sljedeće zbirke učila: geografiju
i historiju, za biologiju i kemiju, za matematiku i fiziku i knjiž-
ni fond. Svaka od tih zbirki, osim musičke, smještena je u posebnu
prostoriju, ali su sve tri prostorije premalene i nepodesne. Zad-
njih desetak godina zbirke se stalno dopunjavaju, ali nedovoljno.
Ima dosta zastarjelih nastavnih sredstava i u nepravnom stanju.
Namjštaj se uglavnom sastoji od raznočasnog inventara. Fravih
kabineta i praklika škola nema.

Od audiovizuelnih aparata škola posjeduje: uređaj za raz-

časnu stanicu, televizor, 2 radio-aparata, gramofon i gramofonske ploče (u gl. za muzički odgoj i manji broj za materinski i njemački jezik), diaskop i epiđiaskop tehničke filmove, kino-projektor. Na školi postoje 4 knjižnice:

- dječja knjižnica s 1040 knjiga,
- nastavnička (biblioteka) s 437 knjiga,
- udžbenička s 440 knjiga i
- pedagoška knjižnica s 1200 knjiga.

Češće je p. d. goška knjižnica smještena u posebnu prostoriju - lijepo uređena i dosta prostrana pedagoški kabinet. Tu se nalaze mnogi stručni časopisi, zatim mnoge edicije z. stručno i općobrazovno usavršavanje (od starih do najsavremenijih izdanja).

Dječja knjižnica je silom prilika smještena u jednu učionicu, nastavnička u zbornicu a udžbenička u hodnik.

13.- Na školi je prošle godine osposobljena posebna prostorija za tehnički odgoj (adaptirana od jedne prilično derutne prizemnice u školskom dvorištu). Opremljena je za početak samo najnužnijim namještajem (rashodovani inventar) i sredstvima za rad (dobar dio tog inventara su zapravo otpisana osnovna sredstva nekih poduzeća u mjestu). Slijedeće školske godine - prema planu - školska radionica dobit će svoju potpuniju fizionomiju i savremeniju opremu.

14.- Učeničke slobodne aktivnosti u 1964/65. šk. godini odvijaju se kroz:

I Kulturno-umjetničko društvo s ovim sekcijama:

- 1.- muzičke sekcije a) pjevački zbor (70 učenika)
b) tamburaški zbor (20 učenika)
- 2.- dramsko-recitatorska sekcija (45 učenika)
- 3.- literarna sekcija (15 učenika)
- 4.- pionirsko sveučilište (23 učenika)

II Športsko učeničko društvo (40 učenika)

- 1.- atletičarska sekcija
- 2.- rukometna sekcija,
- 3.- gimnastička sekcija

III Školska zadruge

- 1.- ratarska sekcija (25 učenika)
- 2.- pletarska sekcija (14 učenika)

3.- sekcija za distribuciju dječje štampe i časopisa

IV Samostalne grupe i kružoci

- 1.- mladi knjižari (15 učenika)
- 2.- mladi biolozi (12 učenika)
- 3.- napredni matematičari (12 učenika)
- 4.- napredni jezičari (njem. j. 10 učenika)
- 5.- fotomateri (17 učenika)
- 6.- likovna sekcija (15 učenika)

V Učeničke organizacije

- 1.- Savez omladine (92 učenika)
- 2.- Savez pionira
- 3.- Podmladak Crvenog križa (975 učenika)
- 4.- Izviđači, poletarci i pčelice (73 učenika)

U DFO "Partizan" aktivno radi 30 učenika.

Škola izdaje školski list "Pokušaji" od 1960. godine. Izlazi tri puta tjedno godišnje. (Za Dan Republike, za Majčin dan i za Dan škole - 25. maja.).

15.- Zajednica učenika osniva se u VIII razredima od 1960. godine (prema Zakonu o osnovnim školama). Sastanci Zajednice održavaju se povremeno i na kojima se rješava razredna odgojno-obrazovna problematika.

16.- Nastava se izvodi samo na hrvatskosrpskom jeziku. U početnim godinama školstva u Županji (Vojna krajina) nastavni jezik bio je njemački.

17.- Školska arhiva je sačuvana.

Spomenica škole se vodi od 1883. godine (ali su u nju uneseni i opći podaci za nekoliko godina unazad). Jedino nije vođena u razdoblju od 1927. - 1933. g. i od 1948. - 1960. g.

PODMLADAK CRVENOG KRIŽA

Ivanka Bužić, nastavnica

Ivanka Bužić

DIREKTOR ŠKOLE

Franjo Dragun

F. Dragun